

ונראה דמצוה גדולה לישא וליתן במלחמתה של תורה, עם מי שישב אצלו בשולחן אם אפשר לו, ואם הוא עני שמאכיל, הוא טוב יותר. ואם שומע לקול בניו בתורה בסעודה, מה טוב ומה נעים חלקו. וטוב ליחד לו ספר ללמוד ממנו באכילתו מראשו לסופו, ולא פעם בזה ופעם באחר. ומצוה גדולה לשמוח בסיום אותו הספר.

(יוסף אומץ - אות קל)

שלא יצטננו מאכלי שבת

מנהגו של הגה"ק בעל שם שלמה [זצ"ל] אב"ד דפה [מונקאטש], שלא לומר תורה, רק אחר אכילת כל התבשילין. ואמר טעמו ונימוקו, כי שמע פעם אחת בצאנו, מאת הה"ק ר' אהרן מקראקא ז"ל, שהגיד בשם אביו הה"ק בעל מאור ושמש ז"ע, כי דרכו בקודש ה' לומר תורה לפני המסובין, בשעת הסעודה בין מאכל למאכל, וה' נמשך בדברי תורתו הרבה, עד שצטננו המאכלים אשר לפניו. וגילו לו אח"כ מן השמים, שמקפידין עליו בזה, יען כי עי"ז מניח להצטנן מאכלי שב"ק, ע"כ.

ומצאתי שמקורו עוד נפתח בגדולי הראשונים, ברוקח (כ"י נד), וז"ל: **אחר שאכל התבשיל שהטמין, יש מזמרים זמירות בשבת, ע"כ.**

(דרכי חו"ש - אות תד בהגה / בית שלמה - אות קלו)

הנאת הנשמה היתירה

כתב בעל עשרה מאמרות (מאמר הקור הדין היא פכ"א), דהנשמה היתירה הבאה לאדם בשבת, נהנית מאוד מברכה זו, כי היא מצוה מחודשת אצלה, שאינה נוהגת בעליונים. ונ"ל הטעם, כי הנשמה הניתנת לאדם בכל ימי חייו, הנה היא מתעסקת עם הגוף בכל עניניו כמונו כמנהג, משא"כ הנשמה היתירה שבשבת, אין לה השתתפות עם הגוף, והיא כמלאכי רוח, ונהנית מאוד מהמצוה הזאת.

ובזה יתבאר לנו הפיוט דכל מקדש שביעי וכו', שיסד שם הפייטן, 'סועדים בו לברך שלש פעמים, דלשון 'לברך' הוא מיותר ובלו גזירה. ולפי הנ"ל יצדק מאוד, דעיקר כוונת הסעודה להנות להנשמה מברכה זו".

(אגרא דכלה - פרשת וירא ד"ה ואקחה פת)

בשם הראי"ז, בליל שבת הניח על השולחן, הכוס של ברכת המזון, עם מעט יין וקצת פתיתין, אבל לא לחם שלם. ועי' ביו"ד סוף סי' קעה.

(מגן אברהם - סי' רסב ריש הסימן)

השפעה על הבנים

כפי מה שהאדם מתלהב בעבודת יום השבת, בזמירות שירות ותשבחות ביחד עם בני ביתו, הרי זה משפיע הרבה מאוד עליהם להתחמם לעבודת ה'. וכמו ששמעתי לרמז במאמרם (שבת ג), הכא דעיקר שבת הוא, תני אבות ותני תולדות, התם דלאו עיקר שבת הוא, אבות תני תולדות לא תני, ע"ש.

כי מי שה'שבת' הוא אצלו 'עיקר', הרי זה משפיע על עצמו וגם על בני ביתו, 'תני אבות, האבות לומדים, ותני תולדות', שגם תולדותיו המה לימודי ה'. אבל 'התם דלאו עיקר שבת הוא, במקום שאין השבת' אצלם 'עיקר', אז 'אבות תני, האבות עדיין לומדים, אבל 'תולדות לא תני, תולדותיו אינם כמותו עוד.

(ה"י הלכות שבת הסימן"ב עמוד קעה)

משולחנו של אבא

עלינו לדעת, כי התנהגות הנאותה בעת עריכת שולחן השבת, היא יסוד חשוב ביהדות. וזכרנו שרבי אלי' ראטה ז"ל (משב"ק הרה"ק רבי שלומקע מצעוהיל ז"ע) אמר לי, שאם הורה מתייעץ עמו בעניני חינוך, אזי בראשונה הוא שואל אותו: איזה סוג שיחות ודיבורים מדברים אצלכם בשולחן השבת.

מן הראוי שהאב עצמו יטול חלק גם בסידור הבית לכבוד שב"ק, בכדי שיוכלו הכל לשבת אל השולחן בחדוה ובעליצות לב. כדאי לדבר עם בני המשפחה מבעוד יום, לזרזם שישבו כראוי וכיאות לפני שולחן השבת, ואף להבטיח פרס מיוחד למי שיתנהג כראוי ליד השולחן, ולהרבות אז בסיפורי התעוררות ודיבורי אמונה וקדושה ומדות טובות, בדברים המתיישים על הלב.

וכן לסדר בין הבנים כי מפעם לפעם יאמר אחד מהם איזה דבר תורה נאה על פרשת השבוע, והאב יאזין לדבריו, ויפאר אותו על כך כדי שגם להבא ירצה לעשות כן, כי זו היא הזדמנות נפלאה ביותר, לשכנעם וישיבים בצוותא בשולחן אשר לפני ה', וכדאי לעשות זאת על הצד היותר טוב, להנחיל רוח של שלום ושלוה בתוך הבית. ובמצב שקשה לסדר סדר נאות, יש להקפיד, שלכל הפרשות זמר נאה אחד, וסיפור אחד, וברכת המזון יברכו בצוותא, שלא להכביד עליהם יותר מדי, וכל פעולה מצטרפת לטובה.

לא פעם שמעתי מאבי מורי הרה"ח רבי דוד זל"ה, שהיה אומר, **שימיים קדומים, כשדיברו מעיני שידוכים, היו משבחים בחור בכך, שהוא 'משולחנו של אבא'...** כלומר מבית ששולחנות השבת מתנהלים שם בפאר והדר של קדושה, כי היה ניכר על הבנים הגדלים על שולחנות כאלה.

(ונכתב בספר - ח"ב עמוד צד)

כרבי לתלמידיו

סיפר לי תלמידי הגה"ק [רבי יהושע בוקסבוים] מגאלאטא זצ"ל, שהיה רגיל לומר לתלמידיו, **שבשבת אצל הסעודה צריך כל אב להיות לבניו, מה שרבי הוא בליל שב"ק לחסידיו ותלמידיו, וכל אב בכל מצב שהוא, הוא אז כרבי לבניו.** הילד צריך להרגיש שכאן הוא המקום שהוא שואב את היראת שמים שלו, ומכאן יש לו קשר עם הוריו, זהו בנוגע לסעודת ליל שב"ק.

ואפילו כשאחד עיף בליל שב"ק, אז על כל פנים בסעודת שבת ביום יהי לו קירבה עם בניו, ולא שבאים הביתה בליל שב"ק עיף ויגע, וממהרים לאכול מהר כדי שיוכלו ללכת לישון, וכן בסעודת היום ג"כ ממהרים הסעודה והולכים לשינת צהרים, מזה לא יהיה כלום לילדים, זה לא ישאיר עליהם חמימות של בית יהודי.

(שמן ראש - 1 סוכות שנת תשנ"ד עמוד קעג)

ועיקר להשמר מן החטא ח"ו, במחשבה בדיבור ובמעשה. ועיקר הכל להשמר עצמו מן העצבתי וכעס ח"ו, רק להיות שש ושמוח עם אשתו ובני ביתו, ולקבל האושריזא באנפין נהירין, כמביאר בזוהר ובכל הספרים. (יושר דברי אמת - סימן :

לשעבר לא ישנונו בליל שבת
עד כמה היה ק"ו מצאנו זצ"ל מחדר ומחוקק להיות נייעורים כל ליל שבת. ופעם אחת אף אמר: עם גוי להיות נייעור, ורק להיות נייעור כל הלילה. ובדבר זה עובדא ידענא, שפעם אחת בליל שבת, והשעה היתה כבר שעה שלש בלילה.

ורבינו דיבר אז עם מחותנו כ"ק אב"ו הרה"ק ר' מאיר מגלאגוב זצ"ל, ובין השאר אמר לו, אצל קנין הרה"ק מראפשיטץ זצ"ל, היינו נייעורים כל הלילה. ועתה אנו עומדים רק בשעה שלש, והנר כבר דועך ועוד מעט ויתכבה, כי היה נראה שתיכף יתכבה הנר. מחמת שנתדלק כמעט לגמרי, אבל ראו בזה פלא. כי הם עסקו בחסידות כל הלילה, והנר האיר להם כל הזמן.

(פי צדיק - שלשה שריגים שריג א אות לג)

שמעתי מהחסיד ר' יהושע מרוזשין, שאדמו"ר מרוזשין זל"ה ביאר המאמר, 'שינה בשבת תענוג', ככה: 'שינה בשבת, כשישינים בשבת, מְנַמְנָמִים, פארשלאפט מען 'תענוג', כי מאבדין עי"ז את התענוג של שבת.

וסיפר על זה מהמלך 'נפוליאן' הראשון, אחרי שהכתירו אותו למלך, עברו עליו ג' ימים בלא שינה, נכנסו הרופאים לאמו, והראו לה על הסכנה שבדבר, ונכנסה אמו אליו וגזרה עליו, שיפסיק מנהגו זה, אז אמר לה אני מוכרח לציית לך, אך איני מבין איך הולכים לישון, ובעת השינה לְחַסֵר עצמו מתענוג כזה של מלכות, ע"כ. והנמשל מובן.

(אבן ישראל - עמוד כא)

אברכים למה אתם ישנים בליל שבת

הרה"ח ר"ש טאלגוטור ע"ה, שמע מפ"י חסיד אחד, ששמעו מהרה"ק רבי יוסף מאיר ממאכנובא ז"ע"א, ששמעו מהקינו הרה"ק רבי יצחק מסקווירא ז"ע"י, אשר שמע מחותנו הרה"ק מרוזשין שאמר: אלו היו לי כנפיים, הייתי מעופף בלילי שבתות מבית לבית, כדי להוציא את האברכים הישנים.

חשבון הנפש והצלה ממינות

באתי לבקשכם, לראות להרבות בישיבת חברים בכל פעם באהבה זה לזה, כאשר שמענו מפ"י הקדושי: שיישיבה עם חסידים בעת הזאת, הוא ממש חשבון הנפש.

כן שמענו שהרה"ק מרוזשין ז"ל אמר, שבעיקבתא דמשיחא יוד לעולם מינות ר"ל, והעצה להינצל מזה הוא, ישיבה עם חסידים. על כן לראות להתאסף בכל פעם לדבר מהקדושים, אשר בארץ המה רק לגד עינינו, אך הניחו אחריהם ברכה וחיות, לטוב לנו כל הימים. (דברי אהרן - עמוד קלה)

עד שיהאחדו באחד

הרה"ק מרוזשין אמר להסידיו, ששאלוהו, עד כמה צריכים ליטב בשבת אחים בליל שב"ק, והשיב להם, שישבו ביז ס'ועירט איינס.

(עידון קדישין - שבת קודש עמוד תרמא)

הרה"ק רבי מאיר שלום מקאלושין זצ"ל [נכד היהודי הק' מפרשיסחא זצ"ל], פירש דברי חז"ל, 'שינה בשבת תענוג', שבשבת קודש יכול האדם לנוח ולהחליף כח במקום השינה, מעצם היותו מתענג בקדושת השבת.

לימודנו בליל שבת התענוג הגדול ביותר

סיפור הגאון רבי יהודה גרינפעלד מסעמיאהל ז"ע [אביו של הגאון בעל שו"ת **מהרש"ג** זצ"ל] שבכל ליל שבת, אחר שהקול אר"י גמר לערוך את שולח"ט, היה מתיישב ללמוד אתו במשך כל הלילה והיו מחדשין אז חידושי תורה כציצים ופרחים. והיה הקול אר"י אומר לו: 'וכי אפשר לומר שהרשעים ית להם עולם הזה, הרי אנו יש לנו התענוגים הגדולים ביותר בעולם הזה, שא"א להיות תענוג גדול מזה.' (פניני תורה וחסידות - פרשת בהעלותך שנת תשע"ב)

איככה אישן כשהשבת בוערת בקרבי

סיפור הרה"ק מסקולען זצ"ל: פע"א לן איזה תלמיד של הרה"ק **הבאר מים חיים** זלה"ה בתוך ביתו בחדר סמוך לחדר משכבו של רבינו. והיה אחרי העבודה הגדולה שערך רבינו בליל שבי"ק, וילך התלמיד לחדרו שנתייחד לו, כדי לישן. ותיכף אח"כ, וייקץ וישמע שאחד הולך בביתו. תמה לעצמו, הרי כל ביתי ישנים מכבר, א"כ מי הוא זה שהוא ער בביתו של הרב, וחשב כי אולי נכנס גנב לכאן.

פתח את הדלת לאט לאט, והציץ החוצה לראות, וירא שזה רבינו בעצמו, הולך ושב הולך ושב בחדר בלי מנוחה, ופניו הקדושות לוחטות כאש. חשב הלה, שבודאי אין רבינו מרגיש בכי טוב, ואולי חולה הוא יצא מחדרו ורץ לקראת רבינו, ושאלו, מהו עם הרבי, אולי צריכין לרופא, ואלך ואקרא לו. ענה לו רבינו 'סי'ברענט'. התלמיד שלא ראה שם שום שריפה, חזר ושאל, איפה יש שריפה. ענה לו רבינו: 'סי'ברענט קדושת שבת (מתלבב בקרבי קדושת שבת), ואיככה אוכל לישון.'

(פאר הבאר מים חיים - עמוד קסג / קובץ נועם שיח - ב"ב תשנ"ח עמוד 20)

לא עלתה על דעתו שאפשר לישן בשבת

פעם אחת ראה הרה"ק בעל **באר מים חיים** ז"ע אדם אחד, שנשקע בתרדמה עמוקה ביום שבת קודש. וכאשר רבינו לא הורגל כלל לישן בשבת, ע"כ לא עלה לו בדעתו כי האדם ישן הוא, ולכן חשב כי בודאי נתעלף, ויקח מים קרים ויתן עליו להשיב רוחו.

וכמובן התעורר האדם משינתו תיכף, ונבהל למראה עיניו, אבל כמובן לא ענה עזות לרבינו. ורבינו ראה, ואז הבין מה עשה. ניגש אליו ויבקש שימחול לו על שגגתו. והניח ידיו על האיש לאות חיבה ית עמו, ומאז והלאה לא היה יכול האיש לישן עוד בשבת, מגודל קדושת היום.

(פאר הבאר מים חיים - עמוד קסד בשם ספר תו חיים)

עמד כל הלילה תפוס במחשבותיו

סיפור לי ר' **רפאל זלמן** ע"ה, שאביו הרה"ק רבי **חיים אברהם דובער הכהן לעווין** [המכונה **המלאך** ז"ע], היה רגיל לעמוד אחר סעודת ליל שבי"ק בלילי החורף, אצל השטענדער בביתו, בשעה חמש או שש (כי שם ברוסלאנד היה זמן הדלקה"ג בשעה מוקדמת מאוד, בשעה שלש אהה"צ), ועמד שם עד שעה שש בבוקר.

בליל שבת התמלא ביהמ"ד עד אפס מקום

סיפור הגה"צ **רבי שלמה בלוך** ז"ל, מגדולי תלמידי הגה"ק החפץ חיים ז"ע, שבלייל שבי"ק היה הביהמ"ד בכולל קאוונע מלא עד אפס מקום, עד חצות לא היתה אפשרות למצוא מקום לשבת, אמנם מחצות כבר היה מקום לשבת.

שיר ושבחה בליל שבת עדיפה מלימוד בבוקר

סיפור הרה"ג רבי משה מאיר בריעף שליט"א אב"ד איבראן. סיפר לי זקני הרה"ח המפורסם **רבי ישראל בריעף** ז"ל: שחוט אחד היה דרכו, לקום בכל יום שבת בבוקר, ולהכין עצמו לתפלה בלימוד כמה שיעור גפ"ת בעיון. אח"כ העתיק מקומו לכפר אחר, ששם היה מנהג, שנתאספו ככל ליל שבי"ק חסידים ואנשי מעשה, ללימוד אור החיים הק' ולזמר זמירות שירות ותשבחות וסיפורי צדיקים, ולא ידע בנפשו מה עדיף **שאל** בעצת קדשו של רבו מרן **הקדושת יו"ט** ז"ע, וענה לו: 'יותר טוב לישב ביחד עם יהודים אחרים בליל שבי"ק, ולזמר שירות ותשבחות וללמוד אור החיים הק', מאשר לקום בשבת בבוקר ללימוד גפ"ת.'

הצדיק מטיב היושב עמו בשבת אחים

הרה"ק בעל **מאור עינים** זצוק"ל בא נפטר אחד לבקש ממנו, שיעשה לו טובה. שאל לו הרה"ק, **היה** רגיל לשבת במסיבת רעים בשבת קודש בלילה, או ביום, או בסעודה שלישית. והשיב, לא. אמר **היה** המאור עינים, אם כן, לא אוכל לעשות לך שום טובה.

(ילקוט מאורי אור - עניני שבת עמוד רפה)

בצל כל הצדיקים

הגה"צ רבי שמואל בראך שליט"א מנאנאש, מספר בשם אביו הגה"צ דומ"ץ בק"ק האלאש זצ"ל הי"ד, ששמע מהרה"ק **רא"ש מסטראפקוב** ז"ע, שאמר, כשיבוא משיח צדקיניו יהי ברצוני לילך לעריכת השולחן של **אאמורי** הק' [משינאווא] ז"ע, ולעריכת השולחן של זקני הקדוש [מצאנז] ז"ע, ואל הרר"ב ממעזריטש ז"ע, והבעש"ט הק' ז"ע, ולמרע"ה, ואיך יהי פנאי לילך לכ"א בשבי"ק אחת, רק ע"ז מתפללין, הרהמן הוא ינחילנו ליום שכולו שבת, ואם כל השבוע יהיה שבת, יהיה פנאי לילך לכל אחד.' (מבאר רבותינו - פרשת עקב שנת תשס"ב)